

## Hoe gaan we verder?

„Senatu deliberante, perit Saguntum”. Terwijl de (Romeinse) Senaat vergadert, valt (de bondgenoot) Saguntum. Aan dit kernachtige ooggetuigenverslag van Livius over Rome's rampspoed en de besluiteloosheid van de senatoren tegenover Hannibals oprukkende legers denk ik wanneer we het huidige „crisis management” aanzien, zoals dit speciaal in Nederland gestalte krijgt. Nog steeds staan er twee „scholen” tegenover elkaar. De éne school stelt dat we moeten stimuleren, arbeidsplaatsen scheppen, internationaal coördineren. De andere school wil min of meer „rücksichtslos” saneren en in de collectieve sector het dode hout kappen. Het effectueren van deze leuzen is echter moeilijker. Elke econoom hecht eraan zijn eigen, identificeerbare geluid af te geven en een remedie „sui generis” aan te prijzen. Het is dus vanuit collegiale verhoudingen moeilijk de scholen te benoemen, maar zullen we om de beestjes toch een naam te geven zeggen Schouten-Driehuis en Korteweg-Bomhoff of liever Kok-Van Veen?

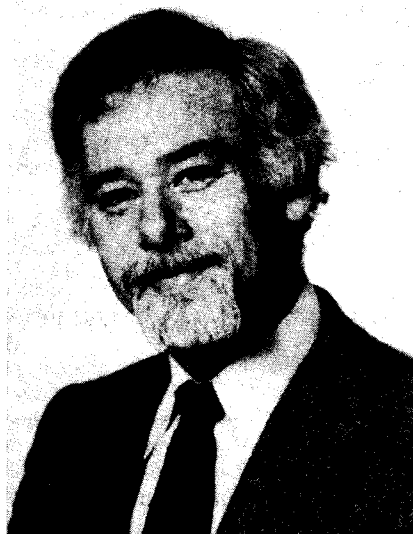
De scholen werken met de begrippenkaders waarmee ze zijn opgeleid. Deze opleiding is zonder meer keynesiaans en macro-economisch geïntendeerd. Het economisch systeem wordt vereenvoudigd tot een aantal vergelijkingen van het type  $Y = C + I$ . Bij dit systeem kan een kind de was doen, mits hij de knoppen van de investeringsimpuls en die van de overheidsuitgaven weet te bedienen. De knoppen zijn nu echter lam gedraaid en de reparateur laat het afweten. De wereld van Keynes bestaat niet (meer).

Zou het niet beter zijn het hele keynesiaanse instrumentarium en de daarvan

uitgaande kalmerende gedachte dat de economie simpel is en beheersbaar, te laten voor wat het is, en te komen tot de erkenning dat de macro-economische methode, die werkt met aggregaten, de huidige werkelijkheid slecht beschrijft en niet goed operationaliseerbaar is met behulp van een efficiënt instrumentarium. We moeten toe naar een *micro*-economische beschouwingwijze, die rekening houdt met mensen van vlees en bloed en hun gedragspatroon. Graag zal ik dan voorlopig een meer kwalitatieve en intuïtieve analyse voor lief nemen, als meer nog niet geboden kan worden, in plaats van mij in slaap te laten sussen door macro-economische modelberekeningen die toch zelden uitkomen of zijn te vervangen door het simpele doortrekken van lijnen via extrapolaties. Terug naar de natuur dus.

Ons systeem is in sterke mate gedecentraliseerd. Het nationale produkt/inkomen wordt voortgebracht in tal van ondernemingen, en ook binnen die ondernemingen is de productie doorgaans de resultante van gedecentraliseerde besluitvorming. Deze besluitvorming is meestal gebaseerd op het eigenbelang van de betrokken besluitvormers. Dit geldt evenzeer voor de tantiëmist, die geneigd is bij grote winstuitkeringsmogelijkheden meer risico te nemen dan wanneer zijn eigen inkomen niet winstafhankelijk is, als voor de arbeider die minder verzuimt wanneer zijn baan bedreigd is of zijn (eerste) ziektedagen niet worden doorbetaald.

Een duidelijke stimulering van de nationale produktie lijkt dus slechts mogelijk door de band tussen produktieomvang, winst en kostprijsniveaus enerzijds



en persoonlijke arbeidsvoorwaarden weer aan te trekken. Ruwweg generaliserend betekent dit ook het weer meer nadruk leggen op stukloon in plaats van uurloon. De aversie tegen stukloon, als „jaagpremie”, is volledig begrijpelijk; toch lijkt een (gedeeltelijke) teruggang tot dit principe (in de vorm van premies, provisie enz.) en tot carrièreprofielen de moeite van het overdenken waard.

Ongetwijfeld leidt dit tot een zekere denivellering van inkomens binnen bedrijven, maar „so what”? Een beetje minder nivellering accepteer ik graag als daardoor de totale nationale koek wat groeit. En doorredenerend binnen dit stramien, zou het niet verstandig zijn ook tussen ondernemingen een differentiatie van het loonpeil toe te laten, waarbij de werker bij een kansrijke winstgevende onderneming (of bedrijfstak) meer verdient dan zijn collega bij een slechtlopend bedrijf, ook al vervullen zij volgens uitkomsten van functieclassificatie dezelfde functie? Het zou bijdragen aan het bevorderen van de bij ons zo broodnodige arbeidsmobiliteit. Onorthodoxe gedachten, impopulair? Laten we *realistisch* zijn, onze wereld is er rijp voor.